

NIEUWSBRIEF VOOR LEDEN
STICHTING RUITERSPOREN

het RUITERTJE

47

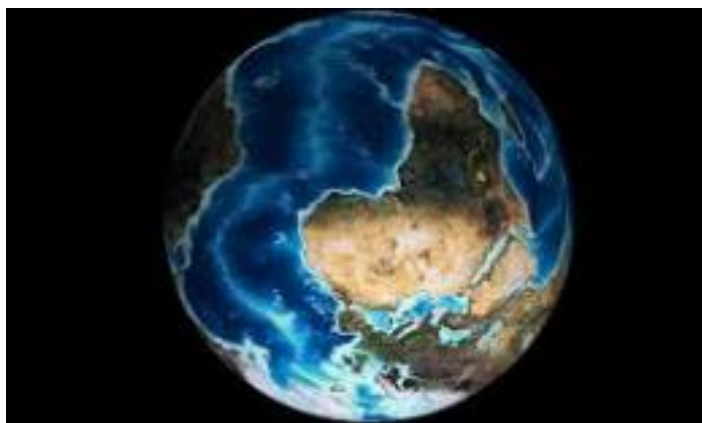
22 APRIL 2020

JAARGANG 10

STICHTING RUITERSPOREN
DORPSWEG 53
9798 PD GARMERWOLDE

Reageren?

info@ruitersporen.nl
050-5423919

Plotseling staat de hele wereld op zijn kop en gaat alle aandacht uit naar het coronavirus.

Álle aandacht? Nee, ergens in een klein dorpje is iemand bezig met het in kaart brengen van onze familiestamboom en gaat – voor zover mogelijk – onverstoort verder met het napluizen van allerlei stukjes informatie.

Het zal niemand verbazen dat ik heb besloten om de Ruiterdag in Zutphen dit jaar niet door te laten gaan. Er zijn nog te veel onduidelijkheden en onzekerheden om een betrouwbare organisatie van dit evenement mogelijk te maken.

Dit **RUITERTJE** lag al geruime tijd op de plank, en is daarom wat dikker dan gewoonlijk. Veel leesplezier!

Jaap Ruiter, voorzitter

Ken je iemand die vást geïnteresseerd is in onze familie(stamboom)?

Stuur hem of haar dit **RUITERTJE**!

(DE) RUITER

◆ RUITERDAG 2020 IN ZUTPHEN AFGELAST

In deze vreemde en onzekere tijden valt er niet echt een familiedag te organiseren. We mogen hopen dat de situatie in de loop van dit jaar verbetert, maar ik heb daar nog wel twijfels over. Voorlopig heb ik de Ruiterdag uitgesteld tot maart volgend jaar. Hopelijk is de toestand dan weer wat normaler en overzichtelijker en kunnen we een prachtige familiedag organiseren!

◆ NIEUWE PLANNEN

Ook dit **RUITERTJE** staat bol van de nieuwe ontwikkelingen bij het onderzoek naar de Zutphense Ruyters. Ik heb de afgelopen tijd erg veel nieuw materiaal verzameld dat allemaal verwerkt moet worden.

Juist deze week kreeg ik van iemand die graag anoniem wil blijven een 'link' naar een scan van een akte uit 1667 betreffende een **Jan Jans Ruijter**. Deze akte bevindt zich het archief van Schoutambt Vollenhove en Blokzijl, dat – tot mijn grote verbazing én blijdschap – intussen voor een groot deel ingescand op de site van het Historisch Centrum Overijssel (het voormalige Rijksarchief) staat! Dat betekent dat ik voor het onderzoek naar de eerste/vroege Ruijters in Muggenbeet en Blokzijl niet meer naar Zwolle hoeft te reizen.

Muggenbeet lag vroeger op de grens van het rechtsgebied van Vollenhove, Steenwijkerwold en Giethoorn. In elk van deze schoutambten is materiaal te vinden dat betrekking heeft op deze nederzetting. Dus met alleen Vollenhove en Blokzijl zijn we er nog lang niet. Ook al zijn de akten op een monitorscherm duizend keer beter te lezen dan vanaf een ouderwets leesapparaat in het archief, het kost nog de nodige moeite om dit oude handschrift te ontcijferen...

Maar binnenkort ga ik mijn aandacht verleggen van Zutphen naar Blokzijl, en hopelijk vind ik aanknopingspunten of zelfs bewijzen voor mijn veronderstelling dat onze familie (de) Ruiters een loot is aan de Zutphense Ruyterstamboom.

◆ INHOUDSOPGAVE RUITERTJES

Voor iedereen die iets op wil zoeken in een **RUITERTJE** maar niet weet in welk nummer dat stond, heb ik een overzicht van de inhoud gemaakt.

Je vindt dit op de [overzichtspagina van alle verschenen RUITERTJES](#)

Het RUITERTJE

Tot dusverre verschenen RUITERTJES:

OVERZICHT VAN DE INHOUD VAN
ALLE VERSCHENEN RUITERTJES

001	28 februari 2011	002	27 juni 2011	003	11 augustus 2011
004	07 maart 2012	005	23 mei 2012	006	14 juni 2012
007	19 november 2012	008	21 december 2012	009	26 april 2013

◆ EVERYTHING LOOKS LIKE A NAIL

"If all you have is a hammer, everything looks like a nail..." is een mooie Amerikaanse uitdrukking. Als je alleen een hamer hebt, ziet alles er uit als een spijker.

Ik moet daar wel eens aan denken als ik bij mijn speurtocht weer iets vind en dat dan meteen betrek bij de Hanze Ruyters. Het gevaar dat je alles wat je tegenkomt probeert in te passen (te persen) in het bestaande plaatje.

Een voorbeeld kwam ik tegen in een 'in memoriam' gevonden op internet:

*Nach schwerer Krankheit verstarb am 5. Juli im Alter von 81 Jahren **Günter Reuter** aus **Ruppersdorf**.*

Günther Reuter uit Ruppersdorf? Dat moet toch wel familie zijn van de familie Reuter die eeuwenlang het goed Ruppersdorf in bezit had?

Maar dan lees je verderop in de tekst dat Günter in Insterburg in Ostpreußen geboren is; niet echt in de buurt, en waarschijnlijk is dit alles dus puur toeval. Zo'n bijzondere achternaam is "Reuter" nou ook weer niet, en blijkbaar zelfs niet in Ruppersdorf...

◆ GERARD REUTER UIT ZUTPHEN OF LUBECK

Op dit moment is de snelheid waarmee ik nieuwe informatie vind, (veel) groter dan dat ik kan verwerken. Maar soms zit er een opvallend gegeven tussen dat om een onmiddellijke reactie vraagt.

Wat te denken van het contract van **Hinrich Carstens** en **Gerd Reuter** met **Paul Carstens** over de voortzetting van hun handelscoöperatie, opgemaakt op 16 november 1515 (gevonden in het Archief van Lübeck).

Volgens het artikel van Georg Blohm "[Der Kaufmann Gerhard Reuter](#)" is Gerard in

1494 in Zutphen geboren en rond 1520 naar Lübeck verhuisd, waar hij als succesvol koopman toetreedt tot het grote handelsbedrijf van Hinrich Carstens. Hij trouwt zelfs in 1531 met Margaretha Carstens, de dochter van zijn zakenpartner. Hinrich is rond 1490 geboren in Oldenburg, en in 1539 in Lübeck overleden. Hij was dus een leeftijdsgenoot van Gerhard. Paul Carstens zou heel goed de vader van Hinrich kunnen zijn (Hinrich noemt later ook een zoon Paul).

Waar het om gaat is dat er een bestaand contract in 1515 wordt verlengd, terwijl wij dachten dat Gerhard pas rond 1520 naar Lübeck is gegaan. En - nog opvallender - in 1515 was hij nog maar 21 jaar!

We mogen ons afvragen of Gerhard als 'junior' werkelijk in 1515 van Zutphen naar Lübeck verkaste, of dat de familie Ruyter/Reuter zowel in Zutphen als in Lübeck zijn zaken en zijn huizen had; van zijn overgrootvader Gerard weten we dat zelfs zeker. Dat Paul en Hinrich Carstens als groot handelsbedrijf een handelscoöperatie met een nèt gearriveerde vroege twintiger aangingen is - op zijn minst - opvallend. De familie Ruyter moet al lange tijd als kooplieden in Lübeck actief geweest zijn en Gerhard kon daarvan als jongeling profiteren.

Dit werpt ook een ander licht op de aanstelling van Gerard als 'faktor' van de Deense koning in 1535.

Het was niet alleen dat Gerard zich in 20 jaar tijd had opgewerkt tot een belangrijke koopman; de familie Reuter was al veel langer een invloedrijke familie. Het is dus niet Zutphen of Lübeck, maar eerder Zutphen én Lübeck!

◆ GENEALOGISCHES HANDBUCH DER BALTISCHEN RITTERSCHAFTEN

Deze Duitse boekwerken uit 1931, bestaande uit aparte delen voor Lijfland, Koerland en Estland, staan (gelukkig!) op internet en vooral het deel over Estland bevat een mooi stukje stamboom van de daar verblijvende Von Reuterns. Ik heb deze gegevens in de stamboom verwerkt en op de website gezet. De introductie van de Von Reuterns bevestigt wat we al wisten:

De leden van de stadsraad van Riga, de meesten stammend uit noordduitse patriciërgeslachten, hadden van de Zweedse kroon adellijke rechten toebedeeld gekregen [Riga stond lange tijd onder Zweeds bestuur, JR]. Dientengevolge bedongen burgemeesters en raadsheren van Riga regelmatig bij de regering in Stockholm om toekenning van

erfelijke adelstand of verkregen dit voor bijzondere verdiensten van de koning van Zweden. [Erfelijke adelstand gaat over op het nageslacht, JR].

Zo werd ook raadsheer Johann Reuter op 21 juni 1691 onder de naam "Von Reutern" tot de Zweedse adel verheven, waarbij als bijzonderheid werd vermeld dat hij de staatsregering kredieten had verstrekt en leveringen tegen gunstige prijzen had uitgevoerd.

Zijn voorvader in de vierde generatie Gerhard Ruyter, Rüter, (geboren Zutphen, maart 1494), overleden 1564, moet in Deense koninklijke dienst hebben gestaan [Dat klopt, hij was faktor van de Deense koning, JR].

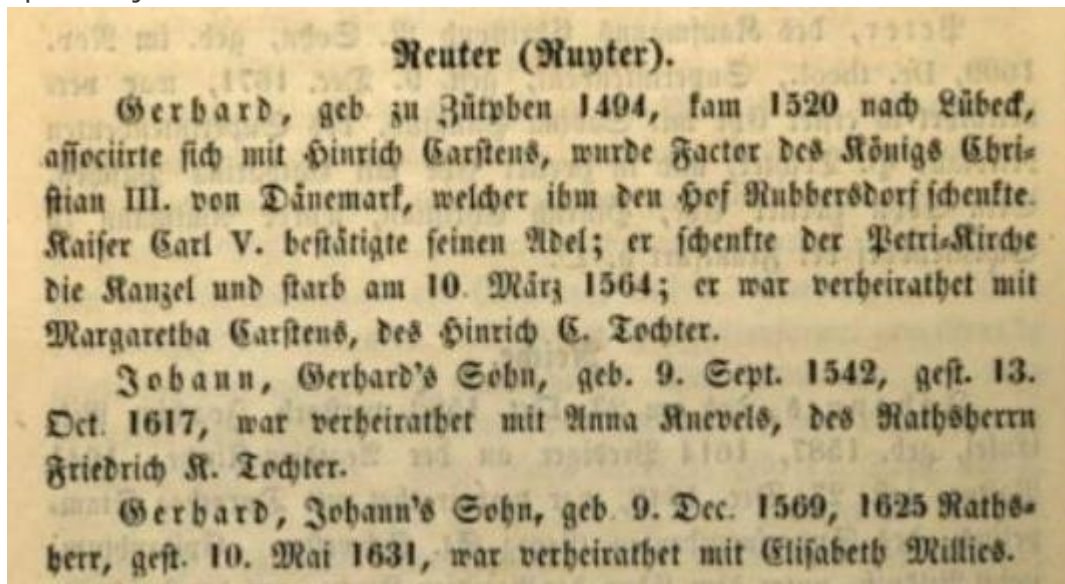
Johann Daniel Reuter uit Lübeck, geboren 10 april 1635, schijnt zich al in jonge jaren als koopman in Riga gevestigd te hebben; hij werd in 1678 dockmann, 1680 oudste van het Grote Gilde, verwierf in 1688 Kojenholm en stierf in Riga als 'oberwetherr' op 8 maart 1698; sinds 1691 "Von Reutern"; de door vlijt verworven rijkdom wordt door de bijen en de zilveren munten (Silberbyzantiner) verzinnebeeld in het hem verleende wapen.

De familie werd op 10 juni 1746 in de Estlandse adelslijsten opgenomen [Estland was inmiddels provincie van Rusland geworden, JR].

Bezittingen: Orrenhof, Kau, Afer.

◆ REUTER / RUYTER

In 1859 is een boek verschenen "Lübeckische Familien aus älterer Zeit" met daarin op bladzijde 74 dit overzicht:

Vertaald:

Reuter (Ruyter)

Gerhard, geboren in Zutphen in 1494, kwam in 1520 naar Lübeck, ging compagnonschap aan met Hinrich Carstens, werd factor van koning Christian III van Denemarken, die hem het goed Rubbersdorf [Ruppersdorf, JR] schonk. Keizer Karel V bevestigde zijn adel. Hij schonk de Petrikerk een kansel (werd in 1726 overgedaan aan Grabow, St.Georgskerk bij Ludwigslust) en stierf op 10 maart 1564; hij was getrouwd met Margaretha Carstens, de dochter van Hinrich Carstens.

Johann, Gerhards zoon, geboren op 9 september 1542, gestorven 13 oktober 1617, was getrouwd met Anna Knevel, de dochter van raadsheer Friedrich Knevel.

Gerhard, Johanns zoon, geboren op 9 december 1569, in 1625 raadsheer, gestorven op 10 mei 1631, was getrouwd met Elisabeth Millies.

Ik vermoed dat heel veel informatie op internet terug te voeren is op deze bron. Maar er valt wel het een en ander op te merken. Dat Gerhard in 1520 naar Lübeck kwam klinkt alsof hij emigreerde. We weten inmiddels dat de familie Reuter/Ruyter zich vanaf circa 1350 zowel in Zutphen als Lübeck ophield.

Dat Gerhard in 1494 in Zutphen geboren is, heb ik nog nergens bevestigd gezien. Soms wordt ook de maand maart als geboortemaand vermeld. Ik vraag me af uit welke primaire bron deze informatie afkomstig is...

◆ LEEFT HENRICK GERRITS RUYTER IN 1577 NOG?

In het oud-archief van Zutphen bevindt zich een brief van het stadsbestuur aan Henrick Ruyter Gerritss. Er is echter een probleem: de brief dateert van 2 november 1577, en wij weten - of meenden te weten - dat Henrick Gerrits Ruyter eind 1574/begin 1575 is overleden!

De speurtocht naar de oplossing van dit probleem heb ik beschreven in een artikel: **Leeft Henrick Gerrits Ruyter in 1577 nog?**
[LEES HET ARTIKEL](#)

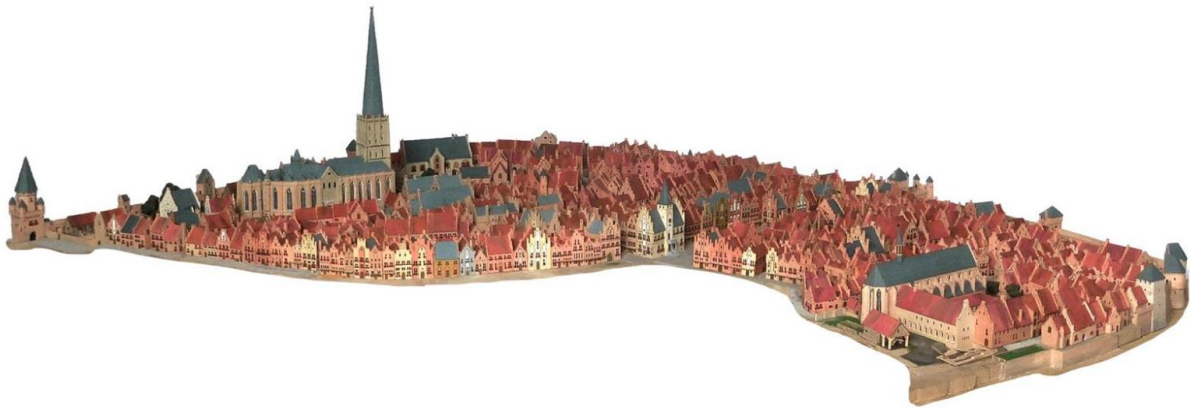
◆ MAQUETTE ZUTPHEN 1485

In Zutphen wordt al enige tijd gewerkt aan een maquette, schaal 1:500, van de stad Zutphen in het jaar 1485.
Op de website www.zutphen1485.nl kun je hierover het een en ander lezen.

Inmiddels is de bouw van de maquette al een heel eind op weg :

Links de Drogenapstoren en de St. Walburgiskerk met de - toen nog - 117 meter hoge torenspits; hoger dan de Dom in Utrecht. In het midden zien we de Wijnhuistoren en rechts de Broederkerk. Aan de achterkant loopt de stadsmuur, maar we kijken uit op westelijke kant van de Zaadmarkt, Houtmarkt, Korte Hofstraat en stukje Turfstraat. Aan de voorkant (oost- en noordkant) zal de maquette nog behoorlijk uitgebouwd moeten worden.

Deze maquette is ook voor de Ruyterfamilie van bijzonder belang want zij waren rond 1500 al talrijk aanwezig in de stad.

Het zou mooi zijn als we hun woonhuizen, die we via het Historisch Kadaster van Zutphen kunnen opsporen, in de maquette zouden kunnen terugvinden.

Eén van mijn huidige bezigheden is om van deze Ruyterpanden een overzicht te maken. Dat is een flinke klus, want er moet uit allerlei bronnen materiaal bij elkaar gezocht worden.

Dit overzicht is nog lang niet klaar, maar een beginnetje is er: [Ruyterpanden in Zutphen](#).

◆ NARISKIN

De dame op dit fraaie schilderij (of is het de fraaie dame op dit schilderij?) is **Sophia Petrovna Ushakova**; in haar tijd (rond 1855) stond zij bekend als de meest modieuze vrouw van Moskou. Het schilderij van Franz Xaver Winterhalter doet haar faam alle eer aan.

Wij kennen haar als de moeder van **Marija Konstantinovna Narishkin**, de vrouw van **Alexander von Reutern**. [Zie stamboom](#)

Ik ontdekte dat het huwelijk met Alexander niet het eerste huwelijk van Marija was. Ze was eerder getrouwd geweest en had uit dat huwelijk twee kinderen, waarvan de ene - Serge - een autobiografie blijkt te hebben geschreven: *One Man In His Time: The Memoirs Of Serge Obolensky*.

Dit boek heb ik inmiddels in bezit (als eBook), en het bevat hele interessante informatie over het leven van aristocratische families aan het eind van de tsarentijd

en hoe deze families na de revolutie naar West-Europa vluchtten, waarbij ze probeerden de meest waardevolle dingen mee te nemen.

We lezen ook over de Von Reuterns; immers: de kinderen van Alexander en Marija waren halfbroer en halfzuster van Serge. Genoeg stof voor een paar artikelen die ik binnenkort op de website zal zetten.

Als voorproefje daarvan alvast dit:

Maxime von Reutern, de jongste telg, trouwde met de Italiaanse Luciana Aloisi. Modeliefhebbers kennen haar misschien als baronesse Luciana Aloisi de Reutern. Ze was in de vijftiger en zestiger jaren een beroemd mode- en sieradenontwerpster, die o.a. voor Gucci ontwierp. Tot haar beroemdste klanten behoorden Jacqueline Kennedy en Elisabeth Taylor.

En voor diegenen die niet genoeg van dit schilderij kunnen krijgen (net als ik): het hangt in de Hermitage in St.Petersburg maar gelukkig staat er een afbeelding op internet: [Sophia Ushakova](#).

◆ TIJD VOOR EEN PUZZEL

In het Oud Rechterlijk Archief van Zutphen worden onder meer de akten van het kerspel Vorden bewaard. We mogen ons gelukkig prijzen dat van veel van deze akten regesten zijn gemaakt, waarin het veel gemakkelijker zoeken is (zie <https://www.vordensverleden.nl/scholtambt-zutphen-regesten-vorden/>). Maar de vondsten laten zich niet altijd zomaar verklaren.

Wat te denken van deze:

*1505. Bartolt ten Brandenborch en zijn vrouw Hensken verklaren voor henzelf en erven dat zij jaarlijks schuldig zijn aan **Alijt Rueters**, de weduwe van Johan Huisig en haar kinderen Geert, Evert en Alijt 3 molder rogge uit de helft van hun goederen het Loe en gelegen in de buurtschap van Linde, kerspel Vorden. De goederen, zoals zij die heeft geërfd van haar ouders, zijn gelegen tussen de Wildenborch en Cranenborch. Alijt geassisteerd met haar huidige man Garrit Evert.*

Uit: Boek 215. Periode 1499-1516. Het Loe. Blz 69.

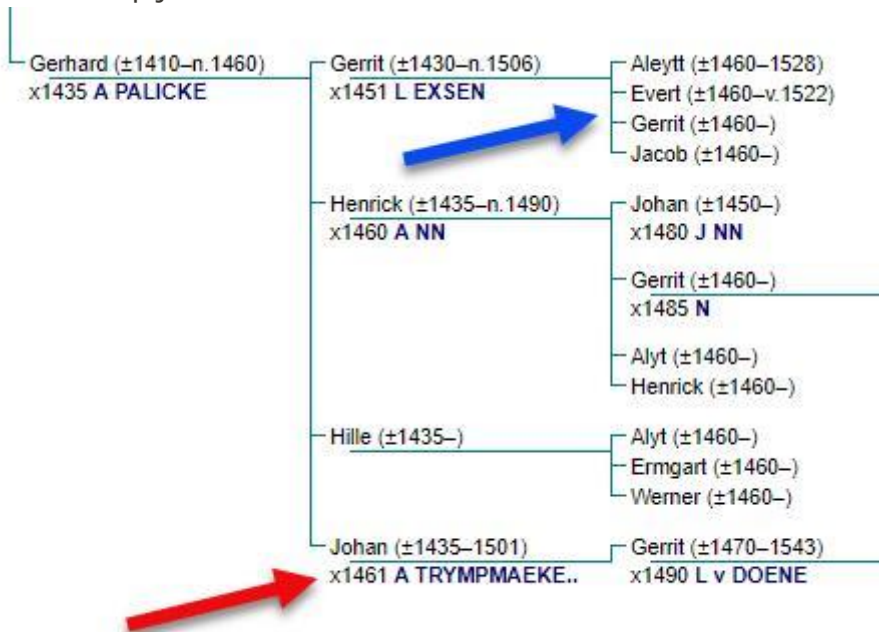
In de Zutphense Ruyterfamilie zien we dat alle (bekende) kinderen van **Gerard Ruyter** en **Alheyd Palicke** een dochter Alijt hebben genoemd, op het echtpaar Johan Ruyter en Alyt Trympmaeker na. Maar géén van deze kan weduwe zijn van Johan Huisig. Toch moeten we Alijt hoogstwaarschijnlijk wél in deze contreien zoeken, immers: zoon Gerrit en Lamme Exsen noemen hun kinderen zelfs Geert, Evert en Alyt.

Zie blauwe pijl:

Dan lijkt als enige mogelijkheid over te blijven het echtpaar Johan Ruyter en Alyt Trympmaeker, waarvan we slechts één kind kennen: Gerrit. Wellicht dat zij ook een dochter Alyt hebben gehad? Dit (zie bij de rode pijl) lijkt dus de plek waar we de Alijt uit de akte moeten zoeken. De namen Gerrit/Geert/Gerhard en Evert komen veelvuldig voor in de stamboom, maar wie Alijt dan concreet vernoemt met haar kinderen Geert en Evert? Haar huidige man heet Garrit Evert, dat verklaart misschien een hoop.

We blijven dus met de nodige vragen zitten; en de toevoeging van Alijt als dochter van Johan en Alyt is dan ook onder het nodige voorbehoud.

◆ LAMME EXSEN

Nieuwe vondsten die in overeenstemming zijn met de opgestelde stamboom zijn natuurlijk fantastisch, maar als ze dat *niet* zijn, misschien nog wel interessanter.

Zo liep ik tegen het probleem "Lamme Exsen" aan ([zie stamboom](#)).

Uit gegevens vanuit het Historisch Kadaster valt op te maken dat Lamme - voordat ze met **Geryt Ruter** trouwde - eerder getrouwd was met **Johan Exsen**. Met hem had ze in ieder geval een dochter, Gertruut, die in 1451 ¼ huis van haar moeder Lamme Exsen koopt. Haar vader is dan al overleden. Lamme trouwt hetzelfde jaar nog met Geryt.

Met een dochter van ruim 20 jaar moet Lamme Exsen dan geboren zijn rond 1410 in plaats van 1430, zoals tot nog toe gedacht werd.

Dat maakt haar in 1451 in ieder geval ouder dan 40 jaar. Kan zij dan nog drie of vier kinderen krijgen met Geryt Ruyter? Drie kinderen worden meerdere keren bij name genoemd; de vierde - Jacob - is nog onbevestigd.

Zeker is in ieder geval: Lamme is tenminste 20 jaar ouder dan tot dusverre aangenomen.

Met Geryt is de situatie met de leeftijd ook problematisch

Er was aangenomen dat zijn vader Gerhard Reuter rond 1435 trouwde met Alheyd Palicke. Als Geryt uit dit huwelijk stamt maakt hem dat wel heel jong bij zijn huwelijk (16 jaar). Toch menen we zeker te weten dat Geryt een zoon is, want hij wordt in 1468 genoemd bij de kinderen van Gerhard en Alheyd : Gerret x Lamme, Henrick x Alyt, Hille (weduwe).

De kwestie is: trouwt Lamme, rond de 40 jaar, met Geryt meer dan 20 jaren jonger is? Het zal niet de eerste keer geweest zijn, maar het lijkt me zeer onwaarschijnlijk. Het kan niet anders dan dat de geschatte trouwdatum niet rond 1435 maar eerder moet liggen: rond 1430. Dat maakt Geryt 21 jaar bij zijn huwelijk.

De informatie in de stamboom heb ik aldus aangepast.

